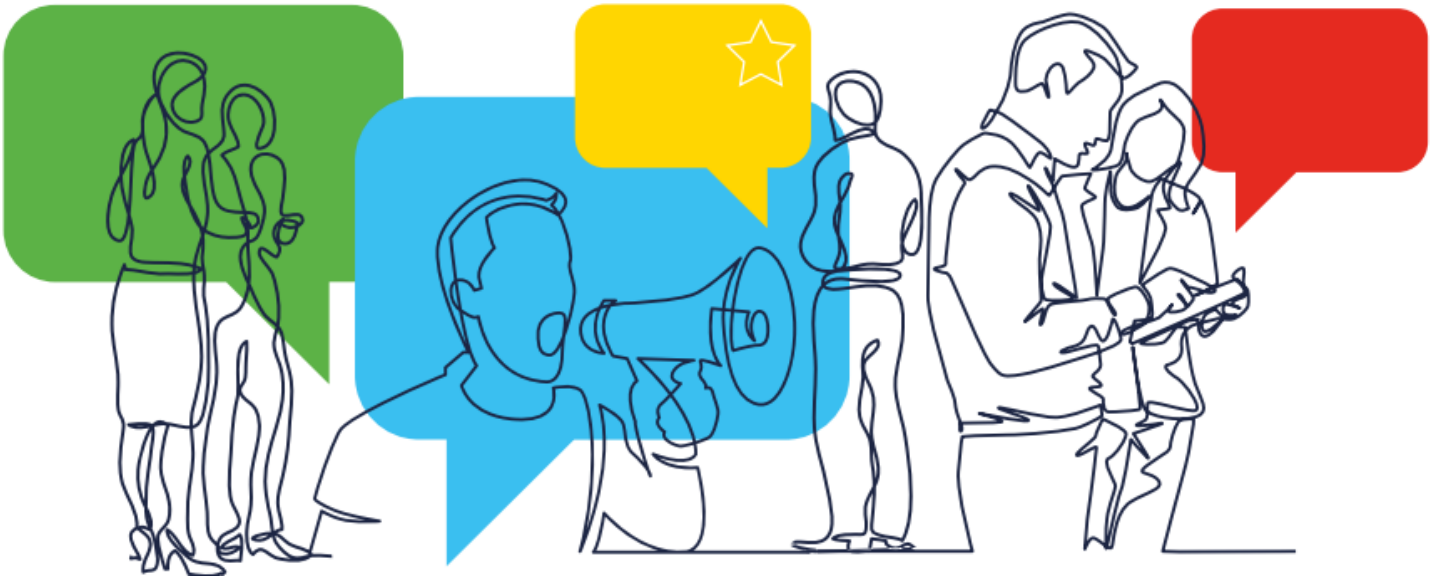
SUCCESS STORY

EUROOPA KODANIKUALGATUSE FOORUM

Algatus „LGBTQ+ inimeste ümberpööramise toimingute keelamine Euroopa Liidus“

LEARN - DISCUSS - CONNECT - SEEK ADVICE

Algatuse „Ümberpööramistoimingute keelamine“ tutvustus

„Ümberpööramistoimingute keelamine“ (täielik pealkiri: **„LGBTQ+ inimeste ümberpööramise toimingute keelamine Euroopa Liidus“**) oli kolmeteistkümnes Euroopa kodanikualgatus, mille raames koguti edukalt üle miljoni kehtiva allkirja. **24. jaanuaril 2024** registreeritud algatusele alustati ametlikult allkirjade kogumist **17. mail 2024**, mil tähistatakse rahvusvahelist homofoobia-, transfoobia- ja bifoobiavastast päeva.

Ümberpööramistoimingud on sekkumised, mille eesmärk on LGBTQ+ inimeste seksuaalset sättumust, sooidentiteeti ja/või soolist eneseväljendust muuta või alla või maha suruda. Algatuse kaudu kutsusid korraldajad Euroopa Komisjoni esitama ettepanekut keelata Euroopa Liidus siduvalt ja õiguslikult LGBTQ+ inimeste ümberpööramise toimingud. 2020. aastal liigitas ÜRO eriraportöör ümberpööramistoimingud piinamise vormiks ning sellest ajast alates on üha rohkem Euroopa riike

kehtestanud õiguslikud keelud. Selleks ajaks, kui algatus oma eesmärgi saavutas, olid kaheksa ELi liikmesriiki need tavad juba keelanud.

Pärast allkirjade kogumise kampaania edukat lõpuleviimist ja allkirjade kontrollimist esitati algatus **17. novembril 2025** ametlikult Euroopa Komisjonile koos **1 128 063 allkirja** kehtivust kinnitava tõendiga. Euroopa kodanikualgatusele vastamise protsessi raames kohtusid korraldajad võrdõiguslikkuse ning kriisivalmiduse ja -ohje voliniku **Hadja Lahbibiga** 12. detsembril 2025 ning tutvustasid oma ettepanekut avalikul kuulamisel, mis toimus Euroopa Parlamendis 2. märtsil 2026.

Euroopa Komisjon võttis oma ametliku vastuse vastu 13. mail 2026 teatise vormis (vt pressiteade). Samal päeval kohtus volinik Lahbib korraldajatega ja tegi avaliku avalduse (vt videot).

Oma hinnangus on komisjon õiguslikke võimalusi analüüsinud ja kavatseb vastu võtta komisjoni soovituse, milles kutsutakse ELi liikmesriike ümberpööramistoiminguid keelama. Komisjon kinnitas uuesti ka seda, et igal LGBTIQ+ kogukonna liikmel peaks olema võimalik olla see, kes ta on, elada oma elu uhkusega, ilma vägivalla, diskrimineerimise ja hirmuta.

Algatus „Ümberpööramistoimingute keelamine“ näitas, et kindlameelne rohujuuretasandi korraldajate rühm saab edukalt mobiliseerida kodanikke kogu Euroopas, tuua olulised küsimused ELi tegevuskavasse ja anda sisulise panuse ELi poliitika kujundamisse.

Algatuse registreerimine

24.1.2024

Kogumise alguskuupäev

17.5.2024

Kogumise lõppkuupäev

17.5.2025

Kontrollimine

16.6.2025

Algatuse esitamine

17.11.2025

Vastatud algatus

13.5.2026

Mis aitas sellel algatusel edukalt allkirju koguda?

Võidelge selle eest, millesse te usute

Korraldajate otsusekindlus oli kampaania edukuses kesksel kohal.

Looge kogukonnatunnet

Tugevate partnerluste loomine on andnud märkimisväärseid tulemusi.

Kasutage sotsiaalmeediat parimal võimalikul viisil

Kampaanias mängis olulist rolli tugev esindatus internetis.

Algatuse aluseks olev strateegia

Ettevalmistus

Algatuse „Ümberpööramistoimingute keelamine“ idee tekkis selle juhtival korraldajal Mattéo Garguilol, kes oli kolm-neli aastat enne algatuse käivitamist veel keskkooliõpilane. 2020. aasta paiku pälvis ümberpööramistoimingute küsimus märkimisväärset avalikku tähelepanu Prantsusmaal, kust Mattéo pärit on. Ümberpööramistoimingud (ehk ümberpööramisteraapiad) on sekkumised, mille eesmärk on LGBTQI+ inimeste seksuaalset sättumust, sooidentiteeti või soolist eneseväljendust muuta või alla või maha suruda. Mattéot hämmastas asjaolu, et need tavad on paljudes Euroopa riikides endiselt seaduslikud – ainult kaheksa ELi liikmesriiki 27st on need õiguslikult keelanud.

Samal ajal oli Mattéo näidanud üles suurt huvi osalusdemokraatia ja kodanike kaasamise vastu, sealhulgas selliste vahendite vastu nagu ühise referendumi algatus Prantsusmaal. Ta tunnustas Euroopa kodanikualgatust kui õiget vahendit selle küsimuse Euroopa tasandile toomiseks.

Algatuse käivitamiseks asutas Mattéo koos kahe sõbraga Euroopa Ümberpööramistoimingute vastase Liidu (ACT) (European Association Against Conversion Therapy). Ta oli siis 21-aastane ja õppis Lyoni Poliitikauuringute Instituudis (I.E.P.).

Kampaaniale suurema toetuse saamiseks pöördusid Mattéo ja teised ACT kaaspresidendid LGBTQI+-inimeste ja inimõiguste organisatsioonide poole kogu Euroopas. Nad saatsid organisatsioonidele üle 500 e-kirja, et otsida partnereid, kes soovivad koos nendega kampaaniat korraldada. Vastloodud organisatsioonina oli neil esialgu raske saada suurematelt organisatsioonidelt toetust. Järjepidevuse abil õnnestus neil aga tuua algatuse ühiseks käivitamiseks kokku 12 LGBTQI+ õigusi kaitsvat ühendust 12 eri ELi liikmesriigist.

Raha kogumine ja ressursid

Korraldajad ei saanud algatusele mingit rahalist toetust. Kuigi nad kaalusid annetuste küsimist, otsustasid nad lõpuks rahaliste vahendite kogumise kampaania algatamisest loobuda. Väikese meeskonnana, kellel oli piiratud aeg ja suutlikkus, jõudsid nad järeldusele, et seotud haldustoimingud (nt paberimajanduse lõpuleviimine, võimalike rahastajatega ühenduse võtmine ja rahastamisvajaduste haldamine) suunaks väärtuslikud ressursid nende peamisest eesmärgist kõrvale.

Selle asemel otsustasid korraldajad suunata oma jõupingutused poolehoidjate mobiliseerimisele ja allkirjade kogumisele, seades rahaliste vahendite kogumisest tähtsamale kohale kampaania enda.

Kampaaniastrateegia

Kampaania „Ümberpööramistoimingute keelamine“ võttis allkirjade kogumise perioodil ootamatu pöörde. Kuigi toetusavalduste kogumise periood algas **2024. aasta mais**, oli **2025. aasta aprilliks** algatusele kogutud vaid ligikaudu **234 000 allkirja**. Kuna kogumisperioodi lõpuni oli jäänud vaid üks kuu, pidid korraldajad nõutava künnise ületamiseks koguma üle **770 000 allkirja**.

„Kõige raskem osa on inimeste aktiivsena hoidmine. Meil oli sellega suuri raskusi. Paljud vabaühendused lõpetasid kampaania toetamise, kui allkirju enam nii palju ei kogunenud. On keeruline hoida kampaaniat kogu aasta vältel aktiivsena.“ – Mattéo Garguilo

Korraldajad tunnistasid, et ümberpööramistoimingud olid võrreldes teiste põhiõiguste kampaaniatega, näiteks abordiõigust käsitlevate kampaaniatega, endiselt suhteliselt vähetuntud küsimus, mis vähendas tõenäosust, et kodanikud algatust toetaksid. See probleem oli eriti ilmne riikides, kus LGBTQI+-inimeste õigused on endiselt vähem päevakorral, mis raskendab partnerorganisatsioonide ligimeelitamist ja üldsuse tähelepanu äratamist.

Lisaks tugines kampaania täielikult vabatahtlike tudengite meeskonnale. Nende jaoks oli Euroopa kodanikualgatuse korraldamine näide aktivismist, millega nad said tegeleda paralleelselt oma õpingutega. Sotsiaalmeediast, eelkõige Instagramist, sai kampaania peamine suhtlus- ja kaasamiskanal.

Kümme päeva enne kogumisperioodi lõppu proovisid korraldajad midagi uut, mis muutis kõike. Nad hakkasid võtma ühendust võimalikult paljude suunamõjutajate, loovisikute ja poliitikutega, paludes neil algatust avalikult toetada ja julgustada oma jälgijaid sellele alla kirjutama.

Üks esimesi reageerinud avaliku elu tegelasi oli Belgia lauljanna **Angèle**, kes kutsus oma Instagrami järgijaid üles algatust toetama. Tema sõnum oli lihtne ja haarav: ta lubas anda oma kuulsale koerale ühe suudluse iga oma fänni eest, kes Euroopa kodanikualgatusele alla kirjutab.

Screenshot of the instagram post of the page “le coin des lgbt” which states that the Belgian signer Angèle is

Source: Instagram page of “Le coin des lgbt”

Pärast Angèle’i ja Prantsusmaa laulja **Hoshi** toetusavaldusi ühinesid kampaaniaga paljud teised loovisikud. Vaid mõne päevaga sai algatus juurde ligikaudu **500 000 allkirja**.

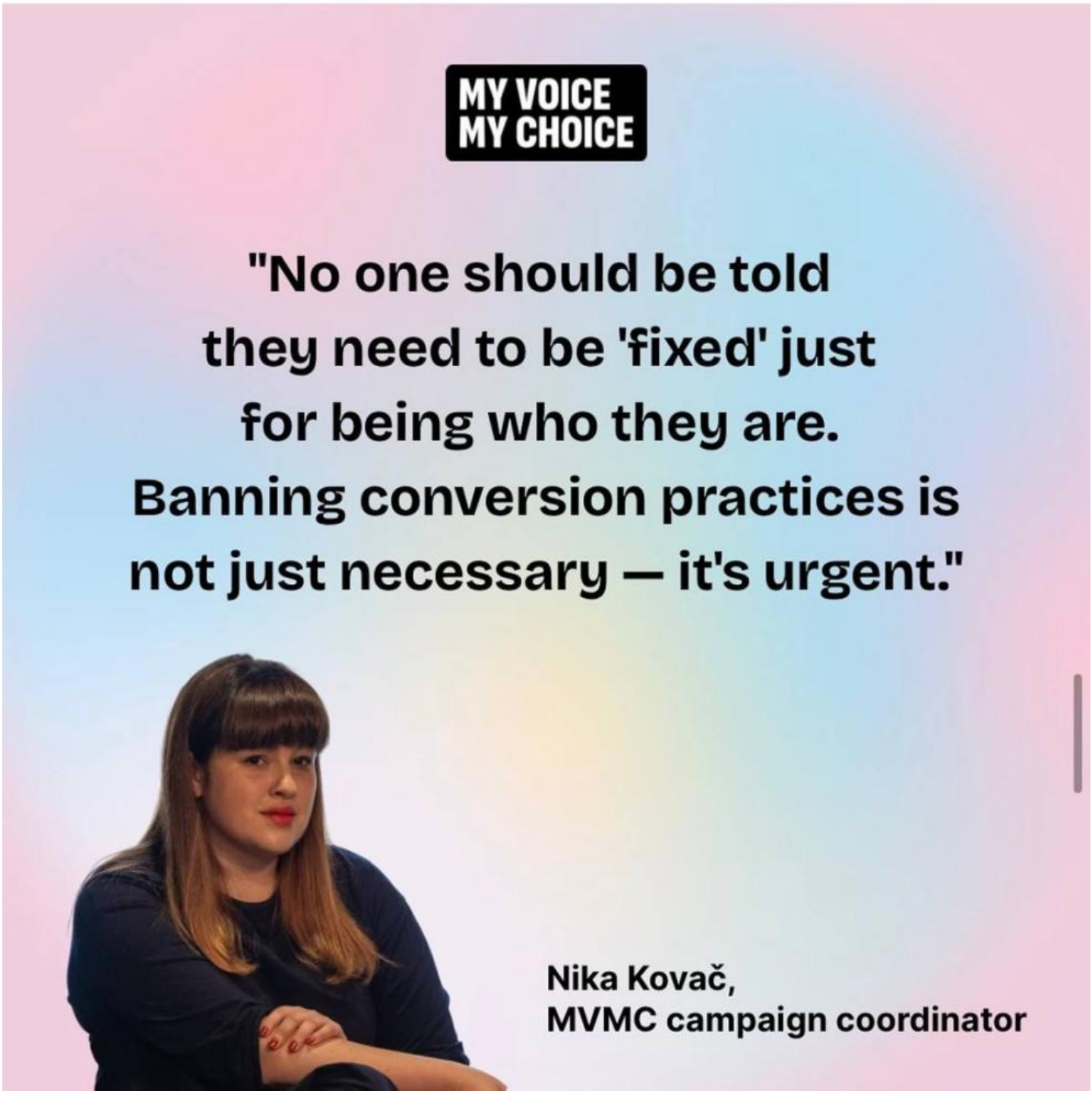
Samasugune tõuge toimus ka poliitilises sfääris. Feministliku organisatsiooni abil loodud kontaktide kaudu sai Prantsusmaa vasakpoolsest erakonnast esimene seda algatust toetav erakond, millele järgnesid Sotsialistlik Partei ja Rohelised. Kampaania viimasel päeval avaldas Prantsusmaa president **Emmanuel Macron** sotsiaalmeedias algatust toetava sõnumi. Umbes 30 minutit hiljem julgustas Sloveenia peaminister **Robert Golob** kodanikke samuti avalikult algatusele alla kirjutama.

Source: X page of Emmanuel Macron

Korraldajad palusid toetust ka eduka Euroopa kodanikualgatuse **„My Voice, My Choice“** meeskonnalt. Sloveenia korraldajad nõustusid aitama, aktiveerides võrgustiku, mille nad olid loonud oma kampaania käigus, mis oli hiljuti kogunud peaaegu 1,2 miljonit allkirja.

myvoicemychoiceorg and act_lgbt

Source: Instagram page of the ‘My Voice My Choice’ initiative

See koostöö osutus hindamatuks. See aitas kampaanial jõuda Saksamaa kodanikuühiskonna organisatsioonideni, samas kui Horvaatias õnnestus algatusel ületada riiklik künnis ühe päevaga.

„Kui jõudsime eesmärgini ühes riigis, liikusime edasi järgmisesse, saates jälgijad inimesteni – olgu nad LGBT-suunamõjutajad, LGBT-lauljad või naised, sest üldiselt toetavad just nemad tuliselt LGBT-õigusi.“ – Mattéo Garguilo

Korraldajad mõistsid ka seda, kui oluliseks osutus kiireloomulisus. Kui miljoni allkirjani jõudmine muutus tõenäolisemaks, hakkas osalema üha rohkem inimesi. Koos üldsuse kasvava tähelepanuga, mis sai osaks LGBTQI+-õigustele, andis see kiireloomulisus kampaania õnnestumiseks vajaliku tõuke.

Prantsusmaast sai kampaania tugevaim toetusbaas. Üle poole kõigist allkirjadest pärines just sellest riigist, suures osas tänu Instagrami kontole **@lecoindeslgbt**, millel oli oluline roll algatuse sõnumi levitamisel. Kontot toetas Prantsusmaa feministlik ühendus **NousToutes**, mis aitas samuti mobiliseerida toetajaid ja hõlbustas poliitilisi kontakte.

„Nad aitasid meid palju ning see pani meid Prantsusmaal eriliselt pingutama; lisaks olid meil mõned kontaktid poliitikutega.“ – Mattéo Garguilo

See strateegia tasus end ära. Umbes **kell 16 sellel päeval, mil allkirjade kogumise periood lõppes**, ületas algatus **ühe miljoni allkirja** verstaposti. Kampaania ametliku lõpetamise ajaks oli see kogunud **üle 1,2 miljoni allkirja**.

Allkirjade kogumise ja kontrollimise protsess

Algatuse „Ümberpööramistoimingute keelamine“ allkirjade kogumise periood algas ametlikult 17. mail 2024 ehk rahvusvahelisel homofoobia-, transfoobia- ja bifoobiavastasel päeval ning kampaania lõppes aasta hiljem samal kuupäeval.

Enamik algatuse allkirju koguti kampaania viimasel nädalal, mis näitab, kuidas hoog saab Euroopa kodanikualgatuse lõppetappides kiiresti kasvada.

Pärast kogumisperioodi lõppu esitati algatus 16. juunil 2025 ametlikult liikmesriikidele läbivaatamiseks. Pärast kontrolliprotsessi lõppu kinnitati kehtivaks 1 128 063 toetusavaldust.

Algatuse „Ümberpööramistoimingute keelamine“ raames kogutud toetusavalduste arv liikmesriikide kaupa

Map of the EU countries with the corresponding number of signatures gathered. The threshold had been rea

Märkus. Algatuse „LGBTQ+ inimeste ümberpööramise toimingute keelamine Euroopa Liidus“ puhul ületati miinimumkünnised kümnes liikmesriigis. Allikas: Euroopa kodanikualgatuse veebisait, 2026. Kogu tabel koos algatusele kogutud toetusavaldustega on kättesaadav Euroopa kodanikualgatuse veebisaidil sellele pühendatud lehel.

Kogu kampaania vältel keskendusid korraldajad oma jõupingutustes riikidele, mis on traditsiooniliselt ületanud Euroopa kodanikualgatuste puhul riikliku künnise, nagu **Prantsusmaa** ja **Hispaania**, kuid keskenduti ka väiksematele liikmesriikidele, kus üldsuse toetust ümberpööramistoimingute keelamisele peeti eriti tugevaks, sealhulgas **Sloveeniale** ja **Iirimaale**.

Pärast ühe miljoni allkirja vahe-eesmärgi saavutamist jätkasid korraldajad kampaaniat, selle asemel et see kohe lõpetada. Nende eesmärk oli luua piisav kindlusvaru, et arvestada allkirjadega, mis võidakse kontrolliprotsessi käigus kehtetuks tunnistada. Kampaania lõpuks olid nad kogunud üle **1,2 miljoni toetusavalduse**, millega püüti tagada, et pärast kontrollimist jääks alles üle ühe miljoni kehtiva allkirja.

Algatuse mõju

Pärast algatuse ametlikku esitamist kohtusid korraldajad **12. detsembril 2025** võrdõiguslikkuse ning kriisivalmiduse ja -ohje voliniku **Hadja Lahbibiga**.

The organisers of the initiative with Commissioner Hadja Lahbib during the meeting at the European Commis

Organisers meet with the Commissioner Hadja Lahbib, Commissioner for Preparedness, Crisis Management and Equality. © European Union , 2025

Organisers of the initiative speaking at the meeting with the Commission.

Organisers at the meeting with the European Commission. © European Union, 2025

Avalik kuulamine Euroopa Parlamendis

Algatust tutvustati **2. märtsil 2026** Euroopa Parlamendis toimunud avalikul kuulamisel. Kuulamise korraldas **kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon (LIBE) petitsioonikomisjoni (PETI)** ning **naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni (FEMM)** osalusel. Euroopa Parlamendis toimunud kuulamisel märkisid korraldajad, et nad on teadlikud seadusandlike ettepanekute esitamisega seotud raskustest, ning viitasid komisjoni soovituse esitamisele kui meetmele, millel võib olla kiire mõju.

Organisers of the initiative speaking at the public hearing at the European Parliament.

Organisers at the public hearing at the European Parliament. © European Union, 2026

Seda teemat arutati Euroopa Parlamendis edasi. 25. märtsil 2026 toimus Euroopa Parlamendi täiskogu istungil selle algatuse üle arutelu (vaadake salvestist siin). Lisaks võttis kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon umbes kuu aja pärast ehk 29. aprillil 2026 vastu aastaaruande põhiõiguste olukorra kohta ELis aastatel 2024–2025. Selles aruandes võttis komisjon arvesse algatuse tulemusi, märkides punktis 57, et *„soo õigusliku tunnustamise menetluste puudumine rikub põhiõigusi; mõistab põhiõiguste rikkumisena hukka ümberpööramistoimingud ehk tavad, mille eesmärk on muuta või alla või maha suruda isiku seksuaalset sättumust, sooidentiteeti ja/või soolist eneseväljendust ning nõuab tungivalt, et komisjon võitleks selliste tavade vastu konkreetsete meetmetega; nõuab sellega seoses tungivalt, et komisjon esitaks ümberpööramistoimingute keelustamist Euroopa Liidus puudutava Euroopa kodanikualgatuse järelmeetmena õigusakti ettepaneku ümberpööramistoimingute keelustamise kohta ELi kõigis liikmesriikides;*".

Euroopa Komisjoni ametlik vastus

Euroopa Komisjon oli juba võtnud arvesse ja maininud algatust „Ümberpööramistoimingute keelamine" **LGBTIQ+-inimeste võrdõiguslikkuse strateegias 2026–2030, mis võeti vastu 8. oktoobril 2025.** Komisjon teatas, et „ *edendab ka sellel teemal struktureeritud dialoogi, eelkõige LGBTIQ+-inimeste võrdõiguslikkuse eksperdirühma kaudu, mis tegutseb mittediskrimineerimise, võrdõiguslikkuse ja mitmekesisuse kõrgetasemelise töörühma raames". Uuringu tulemuste põhjal võtab komisjon asjakohaseid meetmeid, et võidelda ümberpööramistoimingute vastu, pöörates erilist tähelepanu liikmesriikide toetamisele, kellel on selles valdkonnas oluline roll. […] Töötades välja oma lähenemisviisi ümberpööramistoimingute vastu võitlemiseks, võtab komisjon eelkõige arvesse hiljutist Euroopa kodanikualgatust „LGBTQ+-inimeste ümberpööramise toimingute keelamine Euroopa Liidus".*

Seejärel võttis Euroopa Komisjon oma ametliku vastuse vastu **13. mail 2026** teatise vormis (vt pressiteade).

Algatuses kutsuti komisjoni üles tegema ettepanekut siduva õigusakti kohta, millega keelatakse ümberpööramistoimingud kogu Euroopa Liidus. Oma hinnangus jõudis komisjon siiski järeldusele, et sellised õigusaktid nõuaksid kõigepealt uue õigusliku aluse loomist nõukogu ühehäälse otsusega, laiendades nn ELi kuritegude loetelu, millele järgneb sellel õiguslikul alusel põhineva direktiivi vastuvõtmine. Komisjon leidis, et sellise protsessi algatamine ei oleks kõige tõhusam viis ümberpööramistoimingute vastu võitlemiseks.

Seepärast teatas komisjon, et võtab 2027. aastal vastu **komisjoni soovituse**, milles julgustatakse liikmesriike ümberpööramistoimingud keelama. Soovitus tugineb headele tavadele, mis on välja töötatud nendes liikmesriikides, kus on juba kehtestatud õiguslikud keelud, ning see koostatakse põhjaliku konsultatsiooniprotsessi käigus, sealhulgas koostöös **LGBTIQ+-inimeste võrdõiguslikkuse eksperdirühma** ja uue **LGBTIQ+-poliitika foorumiga**. Töös lähtutakse ka käimasolevast ümberpööramistoiminguid käsitlevast süvauuringust, mille tulemusi on oodata 2027. aasta alguses.

Volinik Lahbib kohtus algatuse korraldajatega komisjoni vastuse vastuvõtmise päeval ehk 13. mail 2026, et selgitada neile selle sisu. Pärast kohtumist tegi volinik Lahbib pressiavalduse, milles märkis järgmist:

„Igale LGBTIQ+-inimesele, kes on nende tavade tõttu kannatanud: teiega ei olnud midagi valesti. Teid ei olnud kunagi vaja parandada. Olete täiuslikud just sellisena, nagu olete. Ja Euroopa Liit toetab teid.“

Seadusandlik mõju ja järelmeetmed

Korraldajad väljendasid komisjoni vastuse suhtes vastakaid tundeid. Kuigi nad tervitasid komisjoni selget hukkamõistu ümberpööramistoimingutele ja komisjoni võetud kohustust julgustada liikmesriike neid keelama, avaldasid nad kahetsust, et komisjon otsustas mitte esitada ELi tasandil siduvat õigusakti.

Korraldajad ja nende võrgustik võtsid siiski kohustuse jätkata selle küsimuse ja sellega seotud teemade edendamist, sealhulgas toetades muid Euroopa kodanikualgatusi, mille puhul allkirjade kogumine on veel avatud.

Nõuandeid ja soovitusi tulevastele korraldajatele

Tuginege võrgustikele

Algatuse taga olnud organisatsiooni ACT moodustas ainult kaks põhikorraldajat. Siiski osutus kogu Euroopas loodud lai võrgustik kampaania üheks suurimaks tugevuseks. Tihe koostöö kodanikuühiskonna organisatsioonide, vabatahtlike, suunamõjutajate ja partneralgatustega võimaldas kampaanial jõuda palju kaugemale sellest, mida selline väike meeskond oleks üksi saavutanud.

Kasutage sotsiaalmeediat oma huvides

Kampaania õnnestumiseks oli oluline anda piisavalt hoogu. Korraldajad soovitavad toonitada kiireloomulisuse efekti, eriti kampaania lõppetappides, ning teha koostööd suunamõjutajate ja sisuloojatega eri riikides. Kui kampaania muutub veebis nähtavamaks ja kaasavamaks, võib sotsiaalmeedia selle ulatust märkimisväärselt võimendada ja aidata meelitada ligi uusi toetajaid.

Töötage välja riigipõhine kampaaniastrateegia

Selle asemel, et püüda korraldada kampaaniaid igal pool üheaegselt, keskendusid korraldajad kõigepealt liikmesriikidele, kus neil olid enda arvates parimad võimalused riikliku künnise ületamiseks. Kui ühes riigis oli hoog sisse saadud, suunasid nad oma tähelepanu järgmisele, julgustades toetajaid võtma ühendust kohalike suunamõjutajate, loovisikute, avaliku elu tegelaste ja organisatsioonidega, kes võiksid aidata sõnumit levitada.

Olge hästi ettevalmistunud ja ärge andke kunagi alla

Väga oluline on pühendunud meeskond, kes tõeliselt usub eesmärgi saavutamisse. Euroopa kodanikualgatuse kampaania nõuab otsusekindlust ja vastupidavust, kuna allkirjade kogumine võib võtta ootamatuid pöördeid ja hoo võib sisse saada mis tahes ajal.

Lisateave

Lisateave algatuse „Ümberpööramistoimingute keelamine“ kohta on kättesaadav sellele pühendatud lehel Euroopa kodanikualgatuse veebisaidil ning algatuse lehel Instagramis.